

Vergaderjaar 2009–2010

29 355

Gelijke behandeling voor mensen met een handicap of een chronische ziekte

24 170

Gehandicaptenbeleid

Nr. 40

**BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID,
WELZIJN EN SPORT**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 september 2009

1. Aanleiding

Met deze brief informeer ik u over de voortgang met betrekking tot de onderwerpen over gelijke behandeling van mensen met een handicap of chronische ziekte waarover ik u per brief van 29 september 2008 (Tweede Kamer, 2008–2009, 29 355 en 24 170, nr. 37) inzicht heb gegeven. Ik volg in deze brief de indeling uit mijn brief van 29 september 2008.

2. Vooraf

Participatie door mensen met een handicap of chronische ziekte is een speerpunt van dit kabinet. Gelijke behandeling van mensen met een handicap of chronische ziekte voorkomt uitsluiting van deelname aan het maatschappelijk verkeer en draagt zo bij aan participatie. Deze brief gaat zowel over (inter)nationale normen, als een verbod op discriminatie. Samen bieden zij een uitgebreid juridisch instrumentarium om gelijke behandeling te waarborgen. Een sterke rechtspositie die gelijke behandeling garandeert heeft voor mij zelfstandige betekenis voor mensen met een handicap of chronische ziekte. Het is voor hen tevens een randvoorwaarde voor het kunnen nemen van eigen verantwoordelijkheid in het sociaal verkeer en dus om zelfredzaam te kunnen zijn. Dit juridisch instrumentarium richt zich niet alleen tot mensen met een handicap of chronische ziekte. Juist dat maakt het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (hierna: het VN-Verdrag) ook duidelijk: er is altijd sprake van een wisselwerking tussen het individu en zijn of haar omgeving. Beiden moeten zich inspannen gelijke behandeling en participatie te bewerkstelligen. Het Praktijkspoor (zie paragraaf 8) is een goed voorbeeld hoe in de wisselwerking tussen ondernemers en mensen met een handicap of chronische ziekte toegankelijkheid van goederen en diensten kan worden verbeterd.

Ik hecht er aan dat in deze trajecten de beoogde resultaten snel tot stand komen: wetsvoorstellen voor de ratificatie van het VN-Verdrag, uitbreiding van de Wet gelijke behandeling voor mensen met een handicap of chronische ziekte (hierna: Wgbh/cz) en een informatiepunt in het kader van het Praktijkspoor. Dat kan niet zonder een goede samenwerking met organisaties van mensen met een handicap of chronische ziekte. Daarom werk ik in al deze trajecten met hen samen en consulteer ik ze over voorstellen. Ook vind ik het belangrijk dat mensen met een handicap of chronische ziekte goed over al deze trajecten worden geïnformeerd. De evaluatie van de Wgbh/cz heeft bijvoorbeeld aangetoond dat de bekendheid van de Wgbh/cz verbeterd moet worden. Door middel van een uitgebreid internetdossier op www.minvws.nl, een aparte online «Nieuwsbrief Participatie voor mensen met een beperking» en overleg met de Chronisch zieken en Gehandicapten Raad Nederland (hierna: CG-Raad), de Commissie Gelijke Behandeling (hierna: CGB) en Art. 1 bevorder ik dat een zo groot mogelijke groep mensen met een handicap of chronische ziekte goed wordt geïnformeerd. Daarbij zijn de communicatiemiddelen van deze organisaties zeker zo belangrijk als die van de overheid.

3. VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap

Mensen met een handicap of chronische ziekte willen net als ieder ander kunnen meedoen. Ze moeten op voet van gelijkheid kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer. Toch ondervinden ze vaak onnodige hinder. Letterlijk, doordat bijvoorbeeld een gebouw niet toegankelijk is. Of overdrachtelijk, doordat ze te maken krijgen met vooroordelen. De Verenigde Naties hebben daarom het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap opgesteld. In 2007 heeft Nederland dit mensenrechtenverdrag ondertekend. Het VN-Verdrag geeft normen voor gelijke behandeling op veel beleidsterreinen en versterkt enerzijds de rechtspositie van mensen met een handicap of chronische ziekte. Anderzijds maakt het VN-Verdrag duidelijk wat nodig is om hen zelfredzaam te kunnen laten zijn.

Sinds mijn brief van 29 september 2008 is aan de voorbereiding van de wetsvoorstellen voor ratificatie en invoering van het VN-Verdrag gewerkt door de betekenis van het VN-Verdrag te verduidelijken en regelgeving en beleid hieraan te toetsen. Daarbij word ik geholpen door de organisaties voor mensen met een handicap of chronische ziekte. Zo neemt een vertegenwoordiger van de CG-Raad als raadgevend lid deel aan de interdepartementale ambtelijke werkgroep voor het VN-Verdrag en hebben de CG-Raad, Art. 1 en Coalitie voor Inclusie een belangrijke bijdrage gehad in de ambtelijke werkconferentie over het VN-Verdrag die op 29 mei 2009 heeft plaatsgevonden. Hun directe betrokkenheid komt dit traject zeker ten goede. Zij beschikken over de gewenste expertise en over directe communicatiekanalen met hun achterban. Ook ben ik blij met de actieve betrokkenheid vanuit de rechtswetenschap in dit proces. Gelijke behandeling is een complex juridisch vraagstuk, zoals ook uit de oordelen van de CGB blijkt. De juridische expertise van gespecialiseerde juristen is voor de totstandkoming van beleid en regelgeving dan ook onontbeerlijk.

In het algemeen kan ik tevreden zijn over (de tijdigheid van) de inbreng ten aanzien van de verdragsartikelen hoewel op een enkel gebied de voorbereiding meer tijd vergt. In lijn met mijn toezegging tijdens het algemeen overleg op 29 januari 2009 met uw commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport (Tweede Kamer, 2008–2009, 24 170, nr. 91) wil ik hierover nog een opmerking maken.

Bij trajecten waarbij uitvoerig onderzoek van veel wetgeving nodig is treden al snel complicaties op die een effect hebben op het voorgenomen

tijdpad. Zo ook voor dit traject. Verschillende voorstellen voor Europese regelgeving, die nog in het kader van de Raad van Ministers van de Europese Unie worden besproken, raken het VN-Verdrag. Ten aanzien van al die regelgeving moet door de verantwoordelijke bewindspersoon onderzocht worden wat deze voorstellen voor het eigen beleidsterrein in relatie tot het VN-Verdrag betekenen (dit geldt zeker ook voor het voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid (hierna: Europese Richtlijn gelijke behandeling buiten arbeid), zie verder paragraaf 4). Ook buigen de lidstaten van de Europese Unie zich nu in het kader van de Raad van Ministers over verschillende voorstellen van de Europese Commissie voor Verordeningen en Richtlijnen op het gebied van het personenvervoer. Ik noem hier als voorbeeld de voorstellen van de Europese Commissie voor een Verordening betreffende de rechten van autobus- en touringcarpassagiers en van passagiers over zee- en binnenwateren en voor een Richtlijn betreffende consumentenrechten. De uitkomsten hiervan zijn direct van belang voor de wijze waarop Nederland invulling moet geven aan aspecten van bijvoorbeeld openbaar vervoer voor mensen met een handicap of chronische ziekte. De minister van Verkeer en Waterstaat heeft aangegeven de stand van de besprekingen over verschillende Europese regelgevingstrajecten nog af te wachten tot duidelijk is hoe die zich tot bepalingen over toegankelijkheid (artikel 9) van het VN-Verdrag verhouden.

Eerder (Tweede Kamer 2008–2009, 24 170, nr. 86) heb ik aangegeven dat ik verwachtte u in deze brief te kunnen informeren over de verhouding van de kilometerlimiet van Valys ten opzichte van het VN-Verdrag. Deze vraag maakt onderdeel uit van de wetsvoorstellen voor ratificatie van het VN-Verdrag. Ik kies ervoor u ook dan – samen met de andere facetten over de verhouding tussen het VN-Verdrag en de Nederlandse rechtsorde – te informeren.

Er is een breed gedragen wens om het VN-Verdrag zo snel mogelijk te ratificeren. Dat is ook het doel van dit kabinet. Op 15 juni 2009 heeft de minister van Buitenlandse Zaken dit nog tijdens een algemeen overleg met uw commissie voor Buitenlandse Zaken benadrukt. Ik verwacht de wetsvoorstellen in de eerste helft van 2010 aan uw Kamer te kunnen voorleggen. In vergelijking met ratificaties van andere mensenrechtenverdragen is dit nog bepaald snel te noemen. Ik noem als voorbeeld het VN-Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen (elf jaar) en het VN-Verdrag voor de rechten van het kind (vijf jaar). Ik blijf mij inzetten voor een spoedige ratificatie.

Waar dat bovendien mogelijk is, wil ik vooruitlopen op de ratificatie. Zo wordt op mijn verzoek bij de oprichting van het Nederlands Instituut voor de Rechten van de Mens, waarover uw Kamer bij brief van de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Justitie (Tweede Kamer, 2008–2009, 31 700 VII, nr. 95) is bericht, gezien hoe dit Instituut taken op grond van artikel 33 van het VN-Verdrag kan uitoefenen. Dit artikel vraagt om een onafhankelijke instantie voor het bevorderen, beschermen en monitoren van het VN-Verdrag. Voorts neemt Nederland, hoewel het VN-Verdrag nog niet door Nederland is geratificeerd, wel actief deel aan de tweede Conferentie van Verdragspartijen bij het VN-Verdrag die door de Verenigde Naties begin september is georganiseerd. Deze conferentie biedt een platform om ervaringen bij de implementatie van het VN-Verdrag met andere verdragspartijen uit te wisselen en om de contacten met de verschillende VN-organen te verstevigen. Op mijn uitnodiging is in de Nederlandse delegatie ook een vertegenwoordiger van de Vereniging Gehandicapten Platform Nederland opgenomen.

Ik vind het namelijk belangrijk dat de Nederlandse niet-gouvernementele organisaties volledig kunnen participeren in de gedachtewisselingen in het formele deel van deze conferentie.

Vervolgens een opmerking met betrekking tot het facultatief protocol bij het VN-Verdrag. Dit facultatief protocol regelt het individueel klachtrecht bij het VN-Verdrag. Bij de openstelling van het VN-Verdrag voor ondertekening heeft Nederland dit facultatief protocol niet ondertekend. Het VN-Verdrag voorziet namelijk in enkele rechten die ook door het VN-Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten worden beschermd. Dit verdrag kende ten tijde van de ondertekening van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap nog geen individueel klachtrecht. Ondertekening van het facultatief protocol bij het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap zou tot de situatie leiden dat mensen met een handicap wel bij een verdragscomité, maar mensen zonder handicap niet over een schending van rechten zouden kunnen klagen. Een ongelijkheid die het kabinet destijds niet wenselijk achtte. Inmiddels heeft het kabinet besloten het onlangs voor ondertekening opengestelde facultatief protocol bij het VN-Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten te ondertekenen. Het kabinet beraadt zich nu over ondertekening van het facultatief protocol bij het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Een kabinetsbesluit hierover wordt door de minister van Buitenlandse Zaken voorbereid. Met het individueel klachtrecht kunnen burgers zich – na uitputting van de nationale rechtsmiddelen – rechtstreeks tot het Verdragscomité wenden wanneer zij van mening zijn dat Nederland zijn verdragsverplichtingen niet nakomt.

Tenslotte kan ik melden dat in het kader van de Raad van Ministers van de Europese Unie nog steeds wordt gesproken over het voorstel voor een besluit tot ratificatie van het VN-Verdrag door de Europese Gemeenschap. Hierbij wordt nauwkeurig gekeken naar de bevoegdheidsverdeling tussen de Europese Unie en de lidstaten.

4. Europese Richtlijn gelijke behandeling buiten arbeid

Het voorstel voor een Europese Richtlijn gelijke behandeling buiten arbeid bestrijkt het verbod van discriminatie in zowel de overheidssector als in de particuliere sector ten aanzien van sociale bescherming met inbegrip van sociale zekerheid en gezondheidszorg, sociale voordelen, onderwijs en toegang tot goederen en diensten die commercieel voor het publiek beschikbaar zijn, met inbegrip van huisvesting op de gronden godsdienst of overtuiging, seksuele geaardheid, leeftijd en handicap. Het voorstel beoogt onder meer de toegankelijkheid van het aanbod van goederen en diensten zeker voor mensen met een handicap of chronische ziekte te verzekeren. De Richtlijn gelijke behandeling buiten arbeid raakt alle aanbieders van goederen en diensten binnen de EU gelijk, waardoor voor hen een eerlijke concurrentiepositie ontstaat. Net als bij het VN-Verdrag geeft deze Richtlijn gelijke behandeling buiten arbeid het juridische instrumentarium om mensen met een handicap of chronische ziekte autonoom in onze maatschappij te kunnen laten participeren.

De Europese gemeenschap is dus partij bij het VN-Verdrag. Dat betekent dat alle voorstellen voor Europese regelgeving ook aan de verdragsverplichtingen moeten voldoen.

De onderhandelingen over dit voorstel voor deze Richtlijn gelijke behandeling buiten arbeid, dat naast godsdienst of overtuiging, seksuele geaardheid en leeftijd, «handicap» als expliciete discriminatiegrond noemt, hebben tijdens het Franse en Tsjechische voorzitterschap nog niet

tot afronding geleid. Het Zweedse voorzitterschap heeft veel tijd ingeruimd voor onderhandelingen over het voorstel. Nederland zal ook tijdens dit voorzitterschap op grond van de al in het BNC-fiche aan uw Kamer gemelde inzet actief en constructief meewerken aan de uitwerking van de bepalingen in het voorstel. De betrokken bewindslieden zullen uw Kamer regelmatig informeren.

Zoals eerder aan uw Kamer is gemeld, wordt nu in opdracht van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een «Impact Assessment» uitgevoerd naar de financiële, administratieve en maatschappelijke gevolgen van het voorstel voor deze Richtlijn gelijke behandeling buiten arbeid. Uw Kamer wordt dit najaar over de resultaten geïnformeerd.

Het voorstel voor deze Richtlijn gelijke behandeling buiten arbeid toont aan hoe relevant de Europese dimensie voor de gelijke behandeling van mensen met een handicap of chronische ziekte is. Niet verwonderlijk, omdat dergelijke regelgeving een belangrijk instrument is voor het vrij verkeer van personen, goederen en diensten.

Naar aanleiding van de Richtlijn gelijke behandeling buiten arbeid hecht ik eraan te benadrukken dat ik een goede Nederlandse betrokkenheid bij beleidsvorming op Europees niveau voor gelijke behandeling van mensen met een handicap of chronische ziekte belangrijk vind. Niet alleen in de onderhandelingen over Europese regelgeving in het kader van de Raad van Ministers, maar bijvoorbeeld ook in wetenschappelijk onderzoek zoals nu door de Universiteit van Maastricht in het kader van de European Research Agenda for Disability Equality wordt uitgevoerd. Ook een actieve Nederlandse bijdrage van niet-gouvernementele organisaties in bijvoorbeeld het European Disability Forum hoort hierbij. Ik bereid een «seminar» voor over deze Europese dimensie van gelijke behandeling van mensen met een handicap of chronische ziekte om kennis en inzicht voor een grote groep betrokken organisaties te vergroten.

5. Uitbreiding van de Wgbh/cz met basisonderwijs en voortgezet onderwijs en wonen

In de Wgbh/cz is vastgelegd dat mensen met een handicap of chronische ziekte net als ieder ander behandeld moeten worden. Deze rechtsbescherming helpt mensen een autonoom bestaan te leven. Op 15 maart 2009 is de Wgbh/cz uitgebreid. Vanaf die datum mogen ook verhuurders of verkopers iemand geen woonruimte weigeren vanwege hun handicap of chronische ziekte. Ook moeten immateriële aanpassingen (bijvoorbeeld toestemming om een scootmobiel in het portiek te parkeren) gewoon geregeld worden. Bouwkundige of woontechnische aanpassingen (bijvoorbeeld een traplift) vallen niet onder de Wgbh/cz. Met ingang van het schooljaar 2009–2010 geldt de Wgbh/cz ook voor het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs. Dan moet een kind gewoon in zijn rolstoel naar groep 8 of de brugklas kunnen. Aanpassingen van een schoolgebouw die redelijkerwijs van een school gevraagd kunnen worden, moeten ook plaatsvinden. Deze uitbreiding van de Wgbh/cz verbetert de zelfredzaamheid van mensen met een handicap of chronische ziekte.

De inwerkingtreding van de Wgbh/cz op deze nieuwe terreinen sluit aan bij de Europese ontwikkelingen die ik in de vorige paragraaf heb genoemd. De Wgbh/cz gaf al uitwerking aan een eerdere Europese Richtlijn over gelijke behandeling op het gebied van arbeid en beroepsonderwijs (Richtlijn 2007/78/EG). Deze uitbreiding van de Wgbh/cz loopt hier in wezen al op vooruit. De Wgbh/cz is belangrijk omdat het directe rechtsmiddelen aan de burger geeft; een Richtlijn doet dit niet. Om ervoor te

zorgen dat de Wgbh/cz ook een effectief instrument is, is voorlichting van groot belang. Daarom wordt veel aandacht gegeven aan nieuwe communicatiemiddelen, zoals een digitale nieuwsbrief en nieuw materiaal voor Postbus 51 en aan het gebruik van communicatiekanalen van organisaties als de CG-Raad of Art. 1. De minister voor Wonen, Wijken en Integratie heeft voorts een zogenaamde MG-circulaire over de uitbreiding van de Wgbh/cz gericht aan alle colleges van B&W, evenals aan bijvoorbeeld de Nederlandse Vereniging van Makelaars, Aedes en de Vereniging Eigen Huis. Ook op de website van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu wordt in een vraag-/antwoordrubriek aandacht aan de uitbreiding van de Wgbh/cz besteed. De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap mevrouw Van Bijsterveldt-Vliegenthart heeft sectorraden en veldpartijen bij de informatieverzorging betrokken en informatie over de Wgbh/cz wordt meegenomen in de bestaande communicatiekanalen voor scholen. De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap mevrouw Dijkema heeft de uitbreiding van de Wgbh/cz ook in het Overleg Passend Onderwijs besproken. De CGB besteedt tenslotte op de eigen website aandacht aan deze uitbreiding.

6. Inwerkingtreding openbaar vervoer in de Wgbh/cz

Voor tienduizenden mensen is reizen met het openbaar vervoer soms een hele opgave. Voertuigen hebben bijvoorbeeld een te hoge instap. Of een lift naar het perron ontbreekt. Met de inwerkingtreding van de Wgbh/cz voor het openbaar vervoer wordt geregeld dat alle nieuwe en vernieuwde vervoersmiddelen, stations en haltes toegankelijk moeten zijn. Bij de CGB of de rechter kunnen mensen met een handicap of chronische ziekte dit afdwingen. De vervoerders zullen bij de kaartverkoop, het assisteren bij in- en uitstappen en tijdens het vervoer rekening moeten houden met reizigers met een beperking. Naast treinen gaat het ook om de toegankelijkheid van bestaande stads- en streekbussen, metro's, trams, stations en haltes. Dit gaat stapsgewijs om rekening te houden met de tijd die nodig is om dergelijke grote investeringen te kunnen uitvoeren met zo min mogelijk hinder voor de reizigers in het openbaar vervoer. Een toegankelijk openbaar vervoer bevordert de autonomie van mensen met een handicap of chronische ziekte. Zij kunnen daarmee hun leefgebied vergroten en daarmee hun eigen leven beter regisseren.

De Wgbh/cz bepaalt dat de inwerkingtreding voor het openbaar vervoer «bij of krachtens algemene maatregel van bestuur» plaatsvindt. De algemene maatregel van bestuur, waaraan ik met de minister van Verkeer en Waterstaat werk, is het afgelopen jaar onderwerp van veelvuldige consultaties geweest. Aspecten die hierbij nadrukkelijk aan de orde zijn gekomen, zijn de inpassing van specifieke regelingen voor de openbaarvervoersector in de Wgbh/cz, de samenhang met de gemaakte afspraken met vervoerders en decentrale overheden (stadsregio's en provincies), de toetsingsmogelijkheden voor de CGB en de reikwijdte van de regeling. Ook de samenhang met het VN-Verdrag en de Europese Richtlijn gelijke behandeling vragen de aandacht.

Uw Kamer heeft met de minister van Verkeer en Waterstaat gedebatteerd over de toegankelijkheid van het vervoer per trein. Voorts zijn er in de afgelopen periode belangrijke ontwikkelingen geweest die ook voor dit traject van belang zijn. Ik noem als voorbeelden de evaluatie van de Spoorwet, de beheer- en vervoerplannen met ProRail en NS en het overleg van vervoerders met consumentenorganisaties, waaronder ook de CG-Raad.

Ik hecht er aan dat de algemene maatregel van bestuur en de bijbehorende ministeriële regeling heldere verplichtingen scheppen. Dat is in ieders belang. Dat betekent wel dat meer tijd nodig is gebleken voor de

totstandkoming van deze regelgeving dan ik in mijn brief van 29 september 2008 aan uw Kamer heb gemeld. Dit najaar zal het ontwerp voor een algemene maatregel van bestuur aan uw Kamer worden voorgelegd in het kader van de voorhangprocedure. Het streven, zoals dat eerder aan uw Kamer kenbaar is gemaakt (Tweede Kamer, 2005–2006, 29 355, nr. 29 en Tweede Kamer, 2008–2009, 29 355 en 24 170, nr. 37), is er nog steeds op gericht om de inwerkingtreding in 2010 te laten plaatsvinden.

In het overleg met vervoerders ziet de minister van Verkeer en Waterstaat er nadrukkelijk op toe dat bij belangrijke besluiten in de periode tot inwerkingtreding van de Wgbh/cz voor het openbaar vervoer rekening wordt gehouden met toegankelijkheid voor mensen met een handicap of chronische ziekte.

7. Uitbreiding Wgbh/cz met het aanbieden van goederen en diensten

Duidelijke evenwichtige wetgeving is nodig zodat mensen met een handicap net als ieder ander zelf hun boodschappen kunnen doen, zelf hun vrije tijd kunnen indelen en zelf hun zaken kunnen regelen. Aanbieders van goederen en diensten werpen (onbedoeld) drempels op. Zij lopen hiermee een klantengroep, mensen met een handicap, mis. Het wegnemen van drempels mag ook weer niet leiden tot onredelijke kosten of inspanningen van aanbieders van goederen en diensten. Daarom moet in 2011 helder zijn wat er nodig is om gelijke behandeling bij het aanbieden van goederen en diensten te bewerkstelligen. Op basis van deze verkenning kan een besluit worden genomen over de (wijze van) uitbreiding van de werking van de Wgbh/cz.

Uitbreiding van de Wgbh/cz met het aanbieden van goederen en diensten hangt nauw samen met de totstandkoming van de Europese Richtlijn gelijke behandeling. Bovendien gaat het – in tegenstelling tot eerdere uitbreidingen van de Wgbh/cz – om veel, diverse beleidsterreinen. Wat gelijke behandeling voor alle goederen en diensten betekent, is nog niet geheel duidelijk.

Een goed besluit over uitbreiding van de Wgbh/cz met het aanbieden van goederen en diensten vergt optimale duidelijkheid. Daarom zullen in ieder geval de volgende vragen moeten worden beantwoord:

- wat zijn de gevolgen van het voorstel voor de Europese richtlijn gelijke behandeling op het terrein van het aanbieden van goederen en diensten?
- wat zal de reikwijdte worden van de Europese richtlijn gelijke behandeling?
- wat zijn de gevolgen van de integratie van het wetsvoorstel Integratie Algemene wet gelijke behandeling?
- wat betekent gelijke behandeling bij het aanbieden van (bepaalde) goederen en diensten in de praktijk?
- hoe hebben andere lidstaten van de Europese Unie gelijke behandeling bij het aanbieden van (bepaalde) goederen en diensten in hun nationale wetgeving neergelegd?
- wat zijn de lessen van Praktijkspoor?

Het is duidelijk dat op dit moment nog niet op al deze vragen een antwoord kan worden gegeven. In de loop van 2009 en 2010 moet dat wel het geval zijn. Daarvoor zal ik ook het initiatief tot nieuwe onderzoeken nemen.

Bijgevoegd treft u – op verzoek van uw Kamer – het eindrapport aan van Berenschot en de Erasmus Universiteit Rotterdam naar de uitbreiding van

de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte voor het terrein van goederen en diensten.¹

8. Praktijkspoor

In het project Praktijkspoor werken ondernemers en mensen met een handicap of chronische ziekte samen om de toegankelijkheid van goederen en diensten te vergroten. Er zijn al vele praktijkvoorbeelden die aantonen dat ondernemers en klanten samen belemmeringen kunnen wegnemen. Maar vaak op lokaal niveau of specifiek voor één branche. En daardoor vaak slechts in kleine kring bekend. Daarom heeft het Praktijkspoor als doel informatie te ontsluiten en toepasbaar te maken. Zodat het goede voorbeeld goed gevolgd kan worden. Het concrete resultaat is er op 3 december 2009: één landelijk informatiepunt voor iedereen die meer wil weten over het toegankelijk maken van goederen en diensten.

In de vorige paragrafen heb ik uiteengezet hoe VN-Verdrag, Europese Richtlijn gelijke behandeling en Wgbh/cz met elkaar verbonden zijn. Ook Praktijkspoor kan ik aan deze trajecten verbinden. Met het Praktijkspoor werk ik op basis van samenwerking tussen ondernemers en (organisaties voor) mensen met een handicap of chronische ziekte aan toegankelijkheid van goederen en diensten die in de toekomst door Europese wetgeving geregeld zal worden.

Na een uitgebreide gespreksronde langs vele betrokken veldpartijen en een periode van intensieve voorbereiding heb ik samen met de Staatssecretaris van Economische Zaken op 28 mei 2009 met de installatie van de stuurgroep Praktijkspoor formeel het startsein gegeven van het Praktijkspoor. De voorzitter van de stuurgroep, Otwin van Dijk (wethouder in Doetinchem), heeft bij deze gelegenheid een dromenvanger overhandigd gekregen als symbool voor een gemeenschappelijk streven naar toegankelijkheid voor mensen met een handicap of chronische ziekte. De stuurgroep is direct aan de slag gegaan en heeft in de periode daarna richting gegeven aan de werkzaamheden door de contouren te geven van het landelijk informatiepunt voor iedereen die meer wil weten over toegankelijke goederen en diensten. In de stuurgroep werken samen:

- Taakgroep handicap en lokale samenleving
- LSR
- CG-Raad
- Stichting Accessibility
- Koninklijke vereniging MKB Nederland
- VNO-NCW
- Vilans
- Koninklijke Horeca Nederland
- Studie- en Informatiecentrum Mensenrechten
- LFB-Nederland
- Platform VG

Verschillende van deze partijen nemen ook deel aan de werkgroep die ervoor zorgt dat op 3 december 2009 het landelijk informatiepunt van start kan gaan. Deze datum is niet zomaar gekozen: deze dag heeft de VN uitgeroepen als internationale dag van mensen met een handicap.

Het Praktijkspoor wordt alleen een succes als er sprake is van een goed fundament voor de samenwerking tussen ondernemers en (organisaties voor) mensen met een handicap of chronische ziekte. Om die reden bereid ik een intentieverklaring voor die niet alleen door de partijen die nu het Praktijkspoor vormen, maar ook door veel andere organisaties, nog dit najaar zal worden ondertekend.

---

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

9. Integratiewet Algemene wet gelijke behandeling en Wgbh/cz

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties werkt aan de integratiewet Algemene wet gelijke behandeling (Awgb). Met dit voorstel van wet worden de Wgbh/cz, de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen, de Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid en de bepalingen 7:646 en 7:647 Burgerlijk Wetboek geïntegreerd in de Awgb. Uiteraard wordt uw Kamer hierover – en over de consequenties voor de Wgbh/cz – afzonderlijk geïnformeerd door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

10. Evaluatie Wgbh/cz

Op 26 juni 2009 heb ik u, mede namens de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Justitie, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, evenals de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap mevrouw Van Bijsterveldt-Vliegenthart, de evaluatie van de Wgbh/cz toegezonden (Tweede Kamer 2008–2009, 29 355, nr. 39). Hier volsta ik met het noemen van de belangrijkste conclusies: de Wgbh/cz blijkt de individuele rechtsbescherming van personen met een handicap of chronische ziekte te verbeteren. Zo kan de Wgbh/cz worden gezien als een stap vooruit in het bevorderen van de participatie van personen met een handicap of chronische ziekte. Meer voorlichting over de Wgbh/cz is echter nodig. Een betere bekendheid kan bijdragen aan een intensiever gebruik van dit rechtsbeschermingsinstrument en aan een betere verspreiding van het verbod op discriminatie in de samenleving.

11. Tot slot

Er is belangrijke voortgang geboekt en – ondanks vertraging bij de totstandkoming van de AMvB bij de Wgbh/cz over het openbaar vervoer – wordt de planning in de trajecten, die ik in mijn brief van 29 september 2008 heb beschreven, goeddeels gevolgd. De uitbreiding met wonen en met primair en voortgezet onderwijs en de evaluatie van de Wgbh/cz zijn inmiddels afgerond. In de eerste helft van 2010 verwacht ik wetsvoorstellen ter ratificatie van het VN-Verdrag bij uw Kamer in te dienen en dat de Wgbh/cz voor het openbaar vervoer in werking zal treden. Ik blijf mij inzetten voor een spoedige afronding van de resterende trajecten. De gelijke behandeling van mensen met een handicap of chronische ziekte vraagt om aandacht en regie. Ik doe dat niet alleen door te zorgen voor resultaten op de in deze brief genoemde trajecten, maar ook door actief samen te blijven werken met organisaties van mensen met een handicap of chronische ziekte om de betrokkenheid van mensen met een handicap of chronische ziekte te bevorderen en de samenleving voor hen toegankelijker te maken. Ik zal uw Kamer over de voortgang blijven berichten.

De staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M. Bussemaker